

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 12938
Tarih : 05.04.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 05/04/2022 17:09
Sayı: E-120.10-0995765

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Basın ve ifade özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılması, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirlerin alınması, gazeteciler ile basın emekçilerin yaşadığı baskıların tüm boyutlarıyla araştırılması, gazetecilerin yaşadığı hak ihlallerin son bulması, gazetecilere dönük saldırı ve baskıların önlenmesine yönelik gerekli yasal düzenlemelerin yapılması amacıyla; Anayasa'mın 98'inci ve içtüzüğün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.

Sevin ÇOŞKUN

Muş Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 28. maddesi, gazetecilik açısından çok önemli hükümler içermektedir: "Basın hürdür, sansür edilemez. (...) Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır." Anayasanın 29. maddesi "Sürelî ve Süresiz Yayın Hakkı" teminat altına alırken, 30. Madde ise "Basın Araçlarının Korunmasını" öngörmektedir. Demokrasilerin temelini oluşturan ve vazgeçilmesi mümkün olmayan basın ve ifade özgürlüğü açısından da yurttaşlara önemli teminatlar sağlayan Anayasanın 24, 25 ve 26. Maddelerinde de "Din ve Vicdan Hürriyeti", "Düşünce ve Kanaat Hürriyeti", "Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti"ni güvence altına almaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. Maddesi ise "Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü de kapsamaktadır" şeklindedir.

Basın ve ifade özgürlüğü ile halkın haber alma hakkı görevini yerine getiren gazeteciler birçok sorunla karşı karşıya. Gazeteciler yaptıkları haberler nedeniyle işsiz kalmakta; sansür zorlamasıyla baskılara maruz kalarak tutuklanmaktalar. Medya ve gazetecilere yönelik baskılar özellikle 2016'da ilan edilen OHAL'den sonra artmıştır. OHAL ile birlikte medya baskı altına alınarak her türlü özgürlük, çalışma, kendini ifade etme hakkı adeta ortadan kaldırılmış; yargının bağımsızlığı gibi pek çok toplumsal alan etkisiz hale getirilmiştir. Bunu basın özgürlüğü ve gazetecilerin maruz kaldığı hak ihlallerine dair açıklanan raporlarda görmek mümkündür.

Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü'nün (RSF) yayınladığı 2021 Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'ne göre 180 ülke arasında Türkiye, 2002 yılında 99. sıradayken, 2021'de 153. sırada yer aldı. Google Türkiye Temsilciliği, Meclis Dijital Mecralar Komisyonu üyelerinin isteği üzerine 2021 yılının 6 ayını kapsayan rapora göre Türkiye'nin arama motorlarından içerik kaldırma konusunda dünya dördüncüsü olduğu belirtiliyor.

Dicle Fırat Gazeteciler Derneği, gazetecilerin maruz kaldıkları hak ihlalleri raporlarını aylık olarak kamuoyu ile paylaşıyor. Derneğin 2022 yılının ilk üç ayına dair açıkladığı raporlarda, hak

ihlallerinin artarak devam ettiğini görüyoruz. Gazeteciler, yılın ilk üç ayını yoğun iş temposuyla birlikte kendilerine dönük artan hak ihlalleri, baskı ve saldırılar ile geçirdi. Son üç ayda gazetecilere yönelik baskı, fiziksel şiddet, gözetim, tehdit, kötü muamele, haber takibinin engellenmesi gibi uygulamalar yoğun bir şekilde yaşandı.

GEREKÇE

Dicle Fırat Gazeteciler Derneği tarafından 2022 yılı Ocak, Şubat ve Mart aylarına dair basın özgürlüğü ve gazetecilere yönelik hak ihlalleri raporları ayrı ayrı açıklandı.

Ocak ayına dair açıklanan raporda; "Türkiye'de hala 65 gazeteci cezaevinde. 28 Ocak günü Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun kararı ile NuJinha Ajansı, Xwebûn Gazetesi, Yeni Yaşam, Alinterf, Yeni Demokrasi, Komun Dergi, Kızıl Bayrak ve Gazete Umut basın yayın kuruluşlarının internet sitelerine erişime engelli getirildi. Ocak ayı içerisinde sadece ETHA Ajansı 3 kez erişime kapatılırken aynı ay içerisinde 13 farkı haber ajansının internet sitesine erişim engeli getirildi. Ocak ayında gazetecilerin yaşam hakkı ve güvenliğine yönelik ihlaller kapsamında; 1 gazeteci saldırıya uğradı, 3 gazetecinin evine polis baskın düzenledi, 6 gazeteci gözetim altına alındı, 2 gazeteci tutuklandı, 4 gazeteci kötü muameleye maruz kaldı, 3 gazeteci tehdit edildi, haber takibi esnasında 6 habercilik faaliyeti engellendi, cezaevlerinde gazetecilere yönelik 2 hak ihlali yaşandı. Aynı ay içerisinde 6 gazeteciye soruşturma açıldı, 48 gazetecinin yargılanması devam ederken bu ay içerisinde 3 gazeteci hakkında ayrı ayrı toplam 1 müebbet, 4 yıl, 2 ay 4 gün hapis cezası verildi. Ayrıca 1 gazetecinin işine son verildi, 3 ayrı yayına RTÜK tarafından toplam 5 yayın kısıtlama cezası verilirken 7 yayın ise yasaklı hale getirildi. Ocak ayında 13 internet sitesi kapatıldı, 50 haber ile birlikte 2 sosyal medya içeriğine de erişim engeli getirildi." diye belirtildi.

Şubat ayına dair açıklanan raporda ise; "Ses Kocaeli Gazetesi sahibi Güngör Arslan, uğradığı silahlı saldırıda katledildi. Şubat ayında gazeteciler, yine içi boş suçlamalarla soruşturmaya maruz kaldı, haklarında davalar açıldı. Yargılanan gazetecilerden Mehmet Şahin, Deniz Yücel, Selda Manduz, Durket Süren ve Berivan Altan 16 yılı aşkın ceza ile cezalandırıldılar. Yine bu ay içerisinde RTÜK çok sayıda televizyona cezalar kesti, birçok yayın yasağı uygulandı, onlarca haber yasaklanarak internet sayfalarından silindi ve bazı internet sitelerine erişim engeli getirildi. Haklarında toplatma ve yasak kararı bulunmayan birçok gazete, dergi ve kitap; savcının talebi üzerine Diyarbakır Sulh Ceza Hakimliği tarafından yasaklandı ve toplatılmalarına karar verildi. Aralarında Xwebûn ve Yeni Yaşam gazeteleri, Jineoloji ve Demokratik Modernite dergilerinin bulunduğu yayımlar, hukuk dışı bir şekilde engellenmiş oldu. 3 gazeteci saldırıya uğradı, 3 gazetecinin evine polis baskın düzenledi, 7 gazeteci gözetim altına alındı, 3 gazeteci tutuklandı, 3 gazeteci kötü muameleye maruz kaldı, 2 gazeteci tehdit edildi, 11 gazetecilik faaliyeti engellendi, cezaevlerinde gazetecilere yönelik 1 hak ihlali yaşandı, 8 gazeteci hakkında soruşturma açıldı, 9 gazeteci hakkında dava açıldı, yargılamalar sonucunda cezalandırılan 5 gazeteciye ayrı ayrı toplamda 16 yıl, 4 ay, 22 gün hapis cezasının yanı sıra 7 bin TL de para cezası verildi. Yargılanması devam eden gazeteci sayısı 119 iken 65 gazeteci de cezaevinde tutulmaktadır. Ayrıca 1 gazetecinin işine son verildi, RTÜK tarafından yayınlanan 10 programa 16 yayın cezası verildi, 11 yayına yasak getirildi. Yayımlanan 7 kitap ve 10 dergi sayısı ile basılan 21 gazete sayısı hakkında toplatma kararı verildi. 2 internet sitesi kapatıldı, 169 habere ve 38 sosyal medya içeriğine erişim engeli getirildi." şeklinde açıklandı.

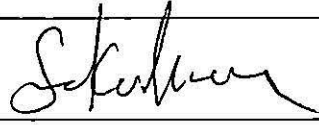
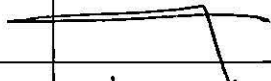
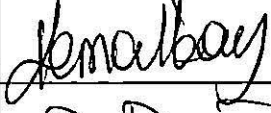
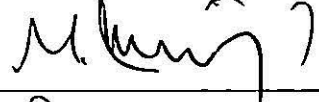
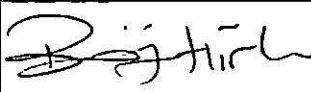
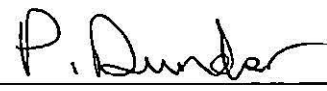
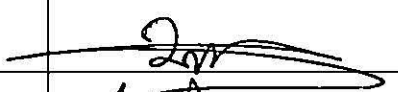
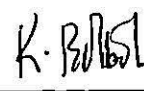
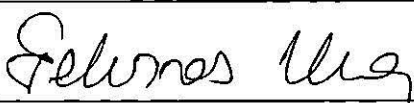
Derneğin Mart ayına dair açıkladığı raporda ise "bir aylık süre içerisinde gazetecilerin yaşam hakkı ve güvenliğine yönelik ihlaller kapsamında; 4 gazeteci saldırıya uğradı, 3 gazetecinin

evine polis tarafından baskın düzenlendi, 6 gazeteci gözaltına alındı, 1 gazeteci kötü muamele maruz kaldı, 2 gazeteciye ajanlık dayatılarak tehdit edildi, haber takibi esnasında 15 habercilik faaliyeti engellendi. Aynı ay içerisinde düşünce ve ifade özgürlüğü hakkına dönük ihlaller arasında; 4 gazeteciye soruşturma açıldı, yargılanan 13 gazeteciye toplamda 32 yıl 1 ay hapis cezası ile 71 bin TL para cezası verildi, 63 gazetecinin yargılanması devam ediyorken şu an 63 gazeteci cezaevinde. Ayrıca bu aynı ay içerisinde 9 yayına yasak getirildi, 6 internet sitesi kapatıldı ve 3 habere erişim engeli getirildi.” diye aktarıldı.

Evrensel hukuk ve sözleşmelerle çalışmaları garanti altına alınan gazetecilere reva görülen bu uygulamalar, ayrıca halkın haber alma hakkı önünde de büyük bir bariyer olarak durmakta. Ayrıca gazeteciler, toplumsal olayları izlerken şiddete maruz kalmakta, can güvenliği tehlikeye girmekte ve mesleklerini icra edememektedirler. Basındaki tekelleşme ve siyasi iktidarın baskılarıyla giderek büyüyen sendikasılaştırma, basın çalışanlarını iş güvenceleri olmadan çalışmak zorunda bırakmaktadır. Ayrıca medya kuruluşları, hukuka aykırı olarak taşeron işçi çalıştırmaktadır. Basın çalışanlarının sosyal güvenlikten yoksun bırakılmaları, sansürlü ve özgür gazetecilik faaliyetleri önünde büyük bir engel olmaktadır.

Basın ve ifade özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılması, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirlerin alınması, gazeteciler ile basın emekçilerin yaşadığı baskıların tüm boyutlarıyla araştırılması, gazetecilerin yaşadığı hak ihlallerin son bulması, gazetecilere dönük baskı-saldırıların ve hukuksuz bir şekilde yapılan yayın yasaklarının önlenmesine yönelik gerekli yasal düzenlemelerin yapılması amacıyla Meclis Araştırma Komisyonunun kurulmasını talep ederim.

1	FATMA KURTULAN	MERSİN	
2	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
3	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	
4	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	
5	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
6	MURAT SARISAÇ	VAN	
7	SAİT DEDE	HAKKARİ	
8	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
9	HİŞYAR ÖZSOY	DİYARBAKIR	
10	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
11	OYA ERSOY	İSTANBUL	
13	PERO DUNDAR	MARDİN	
14	DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR	AĞRI	
15	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	
16	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	
17	FELEKNAS UCA	BATMAN	
18	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
19	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	
20	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	